

Suomen Kotiseutuliitto

Finlands Hembygdsförbund

LAUSUNTO

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

17.3.2021

Suomen Kotiseutuliiton lausunto

Rahapelitoiminnan tuoton alenemisen vaikutuksia selvittäneen työryhmän ehdotuksista (24501/2020)

Suomen Kotiseutuliitto on perehtynyt rahapelijärjestelmän muutoksia ja tulevaisuuden vaihtoehtoja selvittäneen työryhmän raporttiin. Kotiseutuliitto pitää sitä luotettavasti ja perusteellisesti laadittuna.

Suomen Kotiseutuliitto kannattaa lausunnossaan yleishyödyllisten järjestöjen rahoituksen ja veikkausvoittovarojen välisen kytköksen purkamista. Kotiseutuliitto kannattaa laajemminkin uudistusta, jossa veikkausvoittovarat tulevat valtion yleiseksi tuloksi ja vastaavasti järjestöjen ja eri veikkausvoittovaroilla rahoitettujen käyttökohteiden menot siirtyvät valtion budjetin kehykseen sisältyviksi menoiksi.

Toisin sanoen Kotiseutuliitto kannattaa työryhmän neljästä vaihtoehdosta vaihtoehtoa 3. eli Kokonaisuudistusta, jonka valmistelu alkaisi mahdollisimman pian ja joka tulisi voimaan vuoden 2024 alusta. Kotiseutuliitto kannattaa kestävää, edunsaajille oikeudenmukaista, riittävän rahoituksen varmistavaa ratkaisua, joka valmistellaan huolellisesti. Kokonaisuudistuksen etuna on, että kytkös ja riippuvuus rahapelituotoista jää pois. Samalla pelihaitat eivät olisi rasittamassa mainetekijänä rahoitettavia järjestöjä ja niiden yleishyödyllistä toimintaa. Aikataulu mahdollistaa perusteellisen valmistelun ja edunsaajien valmistautumisen muutokseen. Pidemmällä aikavälillä järjestelmä lisää rahoituksen vakautta ja ennustettavuutta.

Esitämme valmistelun yhteyteen oikea-aikaista, laajamittaista ja avointa kuulemista sekä valmisteluun osallistumisen mahdollistavaa vuorovaikutusta valmistelijoiden, opetus- ja kulttuuriministeriön ja edunsaajien kesken. Esitämme, että ylimenokauden ja valmisteluvuosien aikana veikkausvoittovarojen alenemasta aiheutuva vaje kompensoidaan järjestöjen rahoituksessa, kuten valtion budjettiriihessä syksyllä 2020 jo vuodelle 2021 luvattiin.

Uudessa järjestelmässä on tärkeää niin ikään varmistaa riittävä, järjestöjen toiminnan mahdollistava rahoitus. Tehokkuuden ja vaikuttavuuden kriteerien ja mittaamisen täytyy olla

myös läpinäkyvää ja avointa. Ilman avoimuutta voi syntyä vääränlaista kilpailua ja jännitteitä alan järjestöjen kesken, mikä heikentää alan yhteishenkeä, kumppanuuksia ja yhteistyötä. Yhteistyö on esimerkiksi viime vuosina ollut erityisen tärkeää mm. kulttuuriympäristöstrategian toimeenpanossa ja kulttuuriperintösopimuksien tavoitteiden edistämässä ja niihin liittyvissä hankkeissa. Kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytykset pystytään turvaamaan parhaiten avoimen, pitkäjänteisen, ennakoitavan ja vaikuttavan rahoitustavan sekä toimijoiden välisen yhteistyön avulla.

Varsinkin nyt kun päätökset ovat vielä tekemättä, ja järjestöjen täytyy kantaa kuitenkin vastuuta taloutensa kantokyvystä, Kotiseutuliitto haluaa tuoda esille järjestöjen oman varainhankinnan merkityksen. Kotiseutuliitto pitää tärkeänä, ettei järjestöjä rangaista omaehtoisesta varainhankinnasta siten, että se esimerkiksi alentaisi valtion rahoitusta, vaan varainhankintaan mieluummin kannustettaisiin.

Lyhyesti kommentoimme vielä muita kolmea vaihtoehtoa.

Vaihtoehto 1. Ei muutoksia nykyiseen järjestelmään

Kotiseutuliitto ei kannata tätä vaihtoehtoa. Se tulisi tarkoittamaan kokonaisrahoituksen vähentymistä noin kolmanneksella. Edellyttäisi rahoitettavien kohteiden priorisointia.

Vaihtoehto 2. Välitön siirtyminen yleisiin budjettivaroihin

Kotiseutuliitto ei kannata tätä vaihtoehtoa. Kytkös rahapelitoiminnan ja järjestöjen rahoituksen välillä katkeaisi. Muutos olisi nopea, mutta samalla merkitsisi kokonaisrahoituksen vähentymistä noin kolmanneksella. Tämä edellyttäisi rahoitettavien kohteiden priorisointia.

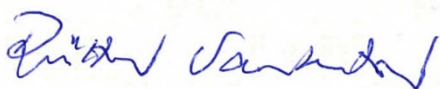
Vaihtoehto 4. Osittaisuudistus

Kotiseutuliitto ei kannata tätä vaihtoehtoa. Se asettaa nykyiset edunsaajat keskenään eriarvoiseen asemaan, kun osa niistä siirtyisi valtion yleisistä budjettivaroista rahoitettavien joukkoon ja osa saisi edelleen rahoituksen kehysten ulkopuolella veikkausvoittovaroista.

Kotiseutuliitto esittää vielä lopuksi huolensa kulttuurialan ja järjestöjen rahoituksesta lähivuosina ennen uudistusta. Leikkausten sijaan esitämme veikkausvoittovarojen aleneman kompensatiota kohtuullisella tavalla, jotta osallisuutta kulttuuriin ja yhteiskuntaan edistävä järjestökenttä selviää murrosvaiheesta ja voi ennustettavalla ja vakaalla tavalla olla puolestaan itse yhteiskunnan ja kansalaisten tukena koronaepidemiasta toipumisessa ja resilienssin rakentamisessa.

Suomen Kotiseutuliitto on suomalaisen kansalaisyhteiskunnan suurimpia ja aktiivisimpia edustajia. Yli 700 paikallisyhdistyksessämme toimii yli 150 000 henkilöä. Lisäksi jäseniimme kuuluu yli 100 kuntaa, maakuntien liitot, valtakunnallisia järjestöjä ja yli 200 henkilöjäsentä. Liitto osallistuu mielellään jatkossakin keskusteluihin, joissa käsitellään julkisen sektorin ja kansalaisyhteiskunnan välisiä suhteita.

Suomen Kotiseutuliiton hallituksen puolesta

Toiminnanjohtaja

Suomen Kotiseutuliitto
Kalevankatu 13 A
00100 Helsinki

(09) 612 6320
toimisto@kotiseutuliitto.fi
www.kotiseutuliitto.fi

Finlands Hembygdsförbund
Kalevagatan 13 A
00100 Helsingfors